

Bidrag til investeringsplan 2023 fra Erhvervshus Sjællands bestyrelse

Indledning

Den generelt positive udvikling i dansk økonomi de senere år har også sat sine tydelige spor på erhvervsudviklingen i de sjællandske kommuner, med en markant stigende beskæftigelse og stigende tilflytning, særligt i de østlige kommuner. Erhvervslivet på Sjælland er kendetegnet ved mange små og mellemstore virksomheder, særligt mange inden for bygge og anlæg samt handelsbranchen, samt en stærk iværksætterkultur med mange der starter nye virksomheder.

Den positive udvikling ændrer dog ikke ved, at Region Sjælland fortsat er økonomisk udfordret, BNP per indbygger er lavt ligesom produktivitetsvæksten i de serviceerhverv, som fylder meget i den sjællandske økonomi, har været lavere end landsgennemsnittet.

Det lave BNP betyder også at Region Sjælland fortsat af EU klassificeres som en overgangsregion, og at der derfor skal gøres en særlig indsats for at løfte erhvervslivet gennem målrettede erhvervsfremmeinitiativer. Derfor skal 31,5% af strukturfondsmidlerne anvendes på Sjælland.

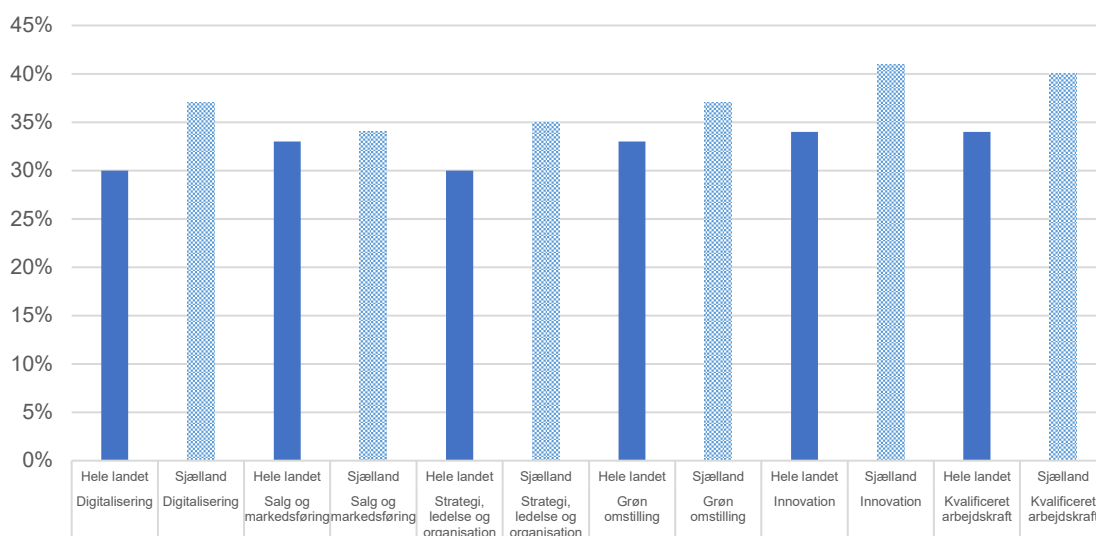
Siden oprettelsen har Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, særligt haft fokus på at igangsætte nationale erhvervsfremmeinitiativer, til glæde og gavn for SMV'er i hele landet. De nationale initiativer sikrer ensartet og høj kvalitet samtidig med høj effektivitet, så så mange af midlerne som muligt kommer virksomhederne til gode.

Men erfaringen på Sjælland og med de særlige sjællandske udfordringer, med mange lavproduktive servicevirksomheder og en høj andel af arbejdsstyrken uden en kompetencegivende uddannelse, er, at de nationale initiativer ikke kan stå alene.

31. august 2022

Figur 1 – Andel af virksomheder der i mindre grad eller slet ikke arbejder med følgende indsatsområder i dag

Kilde: Erhvervsstyrelsen, SMV-panel

De sjællandske virksomheder er mindre udviklingsorienterede og det kræver, på tværs af erhvervsfremmebestyrelsens indsatsområder, en større indsats fra de sjællandske erhvervsfremmeaktører at motivere og understøtte virksomhederne, når de skal i gang med deres udviklingsrejse.

Derfor foreslår Erhvervshus Sjællands bestyrelse med dette bidrag, at der tages et særligt initiativ på Sjælland. Et sjællandsprogram der målrettet arbejder med de særlige sjællandske udfordringer, som er adresseret i bestyrelsens strategi for "Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023".

Et regionalt initiativ som dels skal være med til at modne de sjællandske virksomheder så de fremadrettet kan indgå på lige fod med landets øvrige virksomheder i nationale erhvervsfremmeinitiativer, dels skal adressere nogle af de store forandringskabende initiativer der skal til for at skabe et varigt løft i landsdelens produktivitet.

Sjællandsprogram – regionalt initiativ

Det er især de følgende syv udfordringer, som fremhæves i erhvervsfremmestrategien, som underliggende årsager til den lave produktivitet i region Sjælland, som skal adresseres i et samlet sjællandsprogram.

1. For få vækstiværksættere
2. For få eksporterende virksomheder og lav eksportandel hos dem som eksporterer
3. Få virksomheder med høj digitaliseringsgrad og mange helt uden digitale kompetencer

31. august 2022

4. Mange virksomheder uden strategisk afsæt og kompetent ledelse
5. Lav andel højt uddannede og størst andel af alle regioner af folk helt uden uddannelse
6. Markant færre store virksomheder end i de øvrige regioner
7. Få grønne job og få grønne virksomheder

De syv udfordringer tænkes samlet i ét initiativ, hvor relevante aktører i et konsortium kan byde ind med en samlet tilgang til at løse udfordringerne, ved at koble særlige kompetencer inden for uddannelse, innovations- og erhvervsfremme. Dette skal sikre en fleksibel tilgang, som samtidig er enkel og effektiv.

Ad. 1) Grundet manglen på vækstiværksættere på Sjælland anbefales det, at iværksætterområdet prioriteres, således at der arbejdes med at stimulere den store mellemgruppe af iværksættere, som med målrettede erhvervsfremmeinitiativer, kan øge væksten markant og være med til at løfte produktiviteten i det sjællandske erhvervsliv.

Region Sjælland har landets næsthøjeste etableringsrate med 6-7.000 nye virksomheder årligt. 6 ud af 10 nystiftede virksomheder opnår ikke nævneværdig økonomisk aktivitet de første 3 år efter etablering. Hver 4. får reel økonomisk aktivitet, men beskæftiger ikke andre end ejeren selv. Ca. 11% forventes at ansætte eksternt personale inden for 3 år efter etablering, og kun 0,7% forventes at udvikle sig til en vækstvirksomhed de første 5 år efter etablering.

Vi ved at iværksættere, især de hurtigt voksende nye virksomheder bidrager med nye løsninger, produktivitet og innovation og samtidig er det især i nye virksomheder at der skabes mange nye arbejdspladser.

Derfor bør der også sættes målrettet ind for at sikre, at flere iværksættere vokser sig større. Erfaringerne viser, at det blandt andet kan ske gennem ambitiøse forløb med fokus på ledelse og strategi i en startup.

Iværksættere har forskellige typer behov, der afhænger af branche, produkt og udviklingsstadiet. Iværksættere inden for serviceerhverv som fx bygge og anlæg eller inden for handel har blandt andet behov for vejledning i bæredygtige forretningsmodeller og øget brug af digitale værktøjer til administration og bogholderi.

Innovative iværksættere inden for industrien kan have behov for sparring med tekniske eksperter samt evt. test- og demonstration af produkter og prototyper. Disse forskellige behov vil kunne imødekommes ved en fokuseret indsats på vækstiværksættere på Sjælland.

Ad. 2) Der er færre eksportvirksomheder på Sjælland, og de virksomheder, der eksporterer, er mindre eksportintensive end SMV'erne i de øvrige regioner. Eksporterende virksomheder er mere

31. august 2022

produktive, den internationale konkurrence skærper SMV'erne og er afgørende for deres muligheder for at vokse sig større.

Derfor er det også en afgørende del af løsningen på den sjællandske produktivitsudfordring, at der er fokus på at øge antallet af eksporterende virksomheder.

Baseret på erfaringen fra erhvervshusets arbejde med eksport i de sjællandske SMV'er, er at særligt de uerfarne eksportvirksomheder kan have brug for sparring og vejledning, hvor der er den fornødne tid til at motivere og støtte de sjællandske SMV'er og sikre at flere sjællandske SMV'er bliver hjulpet af det nationale eksportfremmeinitiativ SMV:Eksport. Her kan virksomhederne hjælpes på vej med intensive forløb, der sætter fokus på strategi og konkret markedsafsøgning og test.

Ad. 3) De sjællandske virksomheder, er mindre digitaliserede end virksomheder i resten af landet. De er mindre digitalt modne, og har digitaliseret færre processer og arbejdsgange end blandt SMV'erne generelt. Dette er i høj grad også en del af forklaringen på hvorfor de sjællandske SMV'er i mindre grad søger SMV:Digital.

Derfor anbefales det, at der fortsat arbejdes med digitalisering af de sjællandske SMV'er. Ligesom de øvrige initiativer skal indsatsen have fokus på at modne de sjællandske SMV'er og sikre at forskellen på deltagelse i nationale initiativer som fx SMV:Digital på sigt udlignes.

Det kan være gennem en dybere behovsafdækning via rådgivere eller mere strategiske ledelsesforløb ift. at implementere digitalisering i virksomheden.

Ad. 4) Den store andel af virksomheder uden strategisk afsæt og en bevidst ledelse er medvirkende faktor til at virksomhederne i region Sjælland anvender de nationale programmer markant mindre end de øvrige regioner. Det samme gør sig gældende for både Vækstfonden og Innovationsfonden.

Dette kan adresseres gennem indsatser som tidligere har været succesfulde fx SMV Strategi og Vækst via Ledelse, hvor det er erhvervshus Sjællands erfaring, at disse virksomheder kan rykkes meget, men også at det kræver mere og længere forløb i region Sjælland, fordi de sjællandske virksomheder er mindre udviklingsorienterede.

Det er i høj grad de samme virkemidler, men vejen derhen er længere end i de øvrige regioner. Professionalisering af ledelsen er en afgørende faktor for en virksomheds udvikling og eksekveringsevne. Her handler det typisk om at løfte fokus fra de driftsmæssige opgaver til den strategiske ledelse af en SMV.

Ad. 5) Et markant ryk på at flytte den store gruppe af ufaglærte til faglærte, kan have stor effekt på virksomheders produktivitet samt

31. august 2022

digitale og grønne omstilling. Efteruddannelse i forhold til fx digitalisering og grøn omstilling er også derfor relevant i denne sammenhæng.

Det anbefales, at der tages initiativ til en særlig indsats, der kan bidrage til at sikre virksomhederne den nødvendige arbejdskraft med de rette kompetencer indenfor fx grøn omstilling og digitalisering. Derudover anbefales det, at understøtte aktiviteter der skaber mere viden ude i virksomhederne i kraft af innovationssamarbejder mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder.

Ad. 6) Store virksomheder er generelt mere produktive, og en væsentlig del af forklaringen på den lave produktivitet på Sjælland, skal derfor også findes i det lave antal store virksomheder, med 250 eller flere ansatte. Også blandt SMV'erne ved vi, at større SMV'er er mere produktive end de mindste.

Derfor vurderes det, at det i høj grad også fortsat er nødvendigt at arbejde med denne problemstilling, da det er et langt sejt træk at skabe de nye store virksomheder i Region Sjælland. Der kan konkret kigges på investeringsindsatser, der tiltrækker virksomheder og eliteforløb for virksomheder med særligt stort potentiale.

Ad. 7) Et af de områder hvor Sjælland står allerstærkest, er inden for genanvendelse og industriel symbiose. Symbiosen i Kalundborg er verdenskendt og der er mange virksomheder, som arbejder med genanvendelse af alt fra glas, bilruder, glasfiber, metalslagger mv. danner et fundament for en indsats her som bygger videre på projektet Green Change.

Der er et stort potentiale ved at udbrede symbiosetankegangen og at arbejde med genanvendelse og forretningsudvikling i en unik sjællandsk styrkeposition. Det er i mange tilfælde unge virksomheder med behov for sparring og støtte, hvis de nye løsninger skal blive økonomisk bæredygtige, samtidig med at løsningerne spiller en central rolle i den grønne omstilling. Det vil typisk være indsatser, der adresserer udvikling af forretningsmodel og markedsmodning.

Energiområdet på Sjælland – regionalt initiativ

Et andet område, som investeringsplan 2023 med fordel kan adressere, er energiområdet. Med en høj gas andel, og med flere af de mest gasforbrugende virksomheder, påvirker den nuværende energikrise i høj grad de sjællandske virksomheder.

I dag dækker Region Sjællands produktionskapacitet godt og vel elforbruget i regionen, mens forbrugsdækningen er lav i Region Hovedstaden. Region Sjælland har i teorien mulighed for at forsyne Hovedstaden med grøn el baseret på vind og sol.

31. august 2022

Transmissionsnettets aktuelle kapacitet begrænser imidlertid muligheden for at transportere el fra fx Lolland og Falster til Hovedstaden.

Der er behov for at understøtte de eventuelle perspektiver ift. power2X, herunder har region Sjælland generelt pladsen og infrastrukturen til at lave de store komplicerede anlæg.

Investeringsplanen for 2023 kan være med til at igangsætte initiativer, der fremmer nye højteknologiske virksomheder og iværksætteres arbejde med at udvikle nye løsninger og nye samarbejdskonstellationer, der kan være med til at sikre at sjællandske virksomheder og iværksættere har adgang til grøn og bæredygtig energi.

Dette skal naturligvis ske i samarbejde med de mange andre aktører, som også arbejder på energiområdet.

Fortsat prioritering af erhvervsfyrtårne – nationalt initiativ

Der er mange gode initiativer i gang. Byggeriet af den faste forbindelse under Femern Bælt er i fuld gang og det er ambitionen at byggeriet skal fungere som en game changer for erhvervs- og turismeudvikling og samtidig etablere region Sjælland som et fyrtårn for bæredygtigt byggeri.

En anden stor satsning udgør erhvervsfyrtårnet for Biosolutions med sit udgangspunkt i det nordvestlige Sjælland.

Sammen udgør de to fyrtårnsatsninger et stort potentiale for netop at skabe nogle af de forandringer, der skal til, for at øge produktiviteten og vækstgrundlaget i Region Sjælland. Det er vigtigt for erhvervsudviklingen i regionen, at fyrtårnsatsningerne fortsat prioriteres i kommende investeringsplaner fra Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

Det er vurderingen, at der kan anvendes yderligere midler i region Sjælland til fyrtårnsindsatsen også udover den relative fordeling mellem fyrtårnene. Alternativt kan der laves aktiviteter, der støtter op om fyrtårnene alene i region Sjælland.

Virksomhedsprogrammet – nationalt initiativ

Virksomhedsprogrammet i version 2 tager fornuftige skridt i retning af et fælles nationalt program, som adresserer nogle af de udfordringer, der går på tværs af de 5 regioner.

Der bakkes op om, at virksomhedsprogrammet også fremadrettet bliver prioriteret nationalt. Der kan med fordel tilføjes flere indsats til virksomhedsprogrammet fx kunne en indsats omkring robotter og automation være relevant, da dette er efterspurgt af de sjællandske virksomheder og ikke adresseres i de nuværende virksomhedsprogrammer.

31. august 2022

Et yderligere skridt i den retning bør være også at prioritere iværksætterområdet i investeringsplanen for 2023 nationalt særligt ift. indsatsen omkring Iværksætter Danmark.